

veïnes), i emparentat amb el gr. *μύκης* 'bolet', *μύξα* 'mucositat', 'moquis d'un ble' i *μύθος* 'peix de pell viscosa', irl. mj. *mocht* 'bla, tou', britònic MUKINO-, MUKTO- 'aiguamoll', 'tou', i amb els mots balto-eslaus i sorotàptics estudiats a MOCA. □ 1.ª doc.: 1762, 5 Josep Quer; 1784, Ant. Palau.

Els quals donen *moxerñon* com a nom espanyol i *muxernun* com a nom català de l'*Agaricus prunulus* Pers. (*Clitopilus*), segons Colmeiro (*Enum.* v, 587). El primer lexicògraf que recollí el mot és Lab. (1840): 10 «*muixarnons*: bolets molt petits que es posan en los guisados, *setas*». Tot seguit l'assenyalaren, com a nom català, altres botànics: Bassaganya (1854) *moxernons*, *moxarnó*, -ons, Ant. Lavedan (1818) *muxarnuns*, i Ramon Masferrer (1877) dona la variant *muixornó* com a vigatana. Aquesta forma *mušurnóns* és la que m'era familiar (potser de la mare, gironina, o de l'àvia, empordanesa), però aviat vaig notar que la cosa més corrent en català central (1917 ---) és *mušernóns*.

Després m'ho vaig fer explicar millor a gent de muntanya: *mušernóns* a Surroca-StnAbadeses (1930): «—Els collim pel maig i els deixem assecar. —? —No són humits, però perquè serveixin han de ser secs»; *mušernóns* a Tenes (Parr. de Ripoll) «són diferents dels que a Bna. en diuen *champignons* [en efecte una varietat usada en forma semblant l'empraven els cuiners barcelonins, aplicant-los per especialització aquest mot genèric fr.]; es fan sobretot en els obacs, en rodallets, en forma de mitja-luna, en els quals es veu l'herba de color més fosc, i en diuen *moixernereres*» (1953); 30 *mušernó* id. id., a St. Aniol de Finestres, on en vaig collir molts a la primavera de 1968, guiant-me per les visibles *mušernéræ*; segueix fins al Vallespir: *moixernons*, i el semicercle, *mušernéræ* a la Menera (on hi ha el Serrat de les Moixernereres per amunt del poble), 1959.

En català occidental també vaig sentir *mošernóns* amb *e* a Boí (1953), bolets anàlegs però diferents de les *carreretes*, també mengívols, i molt menys corrents que aquestes (que allà es troben en grans masses a l'estiu i són les que allà es descobreixen formant moixernereres): després he vist que en aquella vall els ben coneguts són les *carreretes* i els *moixa(r)rons*, de què ja parlarem, bolet diferent.

El mot amb *-rn-*, i a queixa mena de bolet, continua 45 en direcció a l'aragonès, però allà amb la dissimilació *n-n > d-n*. A Benasc el meu acompanyant habitual distingia entre els *mušardóns* i una varietat diferent, *lez mošardines*, que són les que «broten en rolls» (o sigui formant moixernerera); i interrogant un altre, em digué 50 que dels que formen moixernereres també en diuen *mošardón de primabèra* (1965); Ferraz porta com a benasquès «*monxardina*: seta» («si plouu pllegarem moltes *monxardines*», *Alta Ribagorça*, 78), on hi ha propagació de la nasalitat. Ja en domini lingüístic castellà, a l'Alt Aragó, recollí Casac. *muixordón* i *muixordina* a la Baixa i Alta Vall de Gistau (*BDC* xxiv, 175), i jo també vaig anotar *mušordóns* i *mušordinas* a San Juan de Plan (distints del *camparol*), el 1965. No és estrany al Baix Aragó oriental: «*mojardones*: agaricus mon-

serñones» a Belmonte (Puyoles-Valenzuela); però per Aragó està difosa una forma dissimilada amb *b-* inicial, *bojardones* ja recollida per DMPeralta (1840); d'altra banda en alguns punts es manté el grup etimològic *-rn-*: *buxarnón* a la Vall de Broto (Bergua, 1971), que neix a la primavera i per l'explicació vaig entendre el 'Tricholoma Georgii'.

També a Catalunya apareix aquest nom en una forma homòloga de la del *mousseron* francès, si bé almenys en part es tracta d'un fungus molt o poc diferent: *moixeró*, que em mostraven a l'Alt Berguedà, és una espècie bastant gran i molt apreciada, que no és el cas del moixernó: a Sant Romà de la Clusa digueren *mušeró*; a Borredà, un masover que no pronunciava tan clar, no puc assegurar si deia igual o *mušeró* (1926); perquè existeixen les dues variants: *mušeróns* a l'Alt Cardener (a l'escarit altià de Busa, 1930); acompanyant-hi el mestre, el 1935, a Fabra li feren una truita amb *mušeróns*; *mušeróns* «l'espècie més estimada de bolet» (—? —tant com lo rovelló) a Tor de Vall Ferrera (1932); i en alguns altres punts no vaig veure tan clar que fos diferent del moixernó: a l'Alta Cerdanya em definien *mušeróns* com a «*champignons de Paris*» (relacionant-ho amb el que allà anomenen *corriola*), Er (1959); a Organyà em semblà entendre que els *mošeróns* fossin moixernons (1957). Sobre la identitat micològica del cat. *moixeró* informà sàviament Font i Quer (*Mem. Acad. Ci. Bna.* xxxiii, 27).

Més cap a Ponent i al Nord, el mot s'adapta al sufix tan corrent *-arró* (no sé, però, si és exacta la forma *maxarronas* que un informant municipal donà a Madoc entre els bolets usuals en el Nord del partit de Solsona, *Dicc. Geogr.*, s. v.). Al Nord de Cerdanya: *mušeróns* a Matamala de Capcir (1960), i a Angostrina em descriviren els *mušeróns* com un bolet gran, blanc i de primavera, però diferent dels moixernons barcelonins que allí en diuen *corrioles* (*carmanyoles* aquestes, segons l'altre informant, que era fill de Llúvia), i *corriolera* la 'moixernerera' (1959). Aquesta és la variant del Nordoest: *mošeróns* a Esterri de Cardós (1934), a Llessui, i a la Vall de Boí (1971), on insistien que són ben diferents de les *carreretes* (més fins i més rars que aquestes); també a l'Alt Flamicell i a l'Alta Ribagorça na vaig sentir *mošeróns* (Manyanet, Vilaller), però aquí com a «semblants a les *carreretes*». En fi també aquest tipus lexical segueix per l'Alt Aragó: a Canfranc em parlaren de *mušeróns* després d'esmentar l'*usón* (1966).

Tornant a la forma amb *-rn-*, aquesta continua també més enllà de la carena pirinenca: *mišarnún*, és a tota la Vall d'Aran, de dalt (*mišarnú*) a baix el nom d'un bolet estimat, que ja en la meva tesi doctoral de 1928-31 identificava amb el *Tricholoma Georgii*. Com que en tota aquella zona gascona la *o* antiga, de primer pronunciada *u*, quan és pretònica en contacte amb palatal es tornà *ü*, i d'altra banda la dissimilació *ü-ú > i-ú* és sistemàtica en aranes (*EntreDL* II, p. 16, § 16), no hi ha discrepància etimològica en el vocalisme de la síl·laba inicial entre l'aranes i el català, i per-